

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

IV. Aliquæ aduersus prædictam diuisionem obiecti formalis, & materialis
difficultates.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

male extrinsecum, & remotum, cuiusmodi iuxta plures est obiectum præmissarum respectu conclusionis, non suppetit tantum ad excitandam apprehensionem conclusionis, eaque esto aliunde excitetur, non propterea illud superfluum, aut præteruacaneum erit, sed potius, quæ est eius cum obiecto conclusionis connexio, ad eius assensum tum etiam mouebit, atque intellectum inclinabit. Obiectum autem formale propriè sumptum est motuum actus propter quod elicitur vt suprà definiuimus: cum ergo obiectum formale etiam extrinsecum propriè moueat, vt supponitur; conditio vero obiectiua non moueat, sed tantum excitet apprehensiones obiecti motionem præstituri, equidem non est quamobrem conditio obiectiua, siue propositio humana ecclesiæ: aut doctrina magistri, scientiæ, aut fidei obiectum formale etiam extrinsecum censetur.

30 Vtraque ratio discriminis confirmatur, & declaratur, quatenus propositio humana iuxta neutram ita se habet comparatione fidei, aut scientiæ, sicut obiectum præmissarum respectu conclusionis formalis. Namque si priorem spectes, conclusio intrinsecè, & proximè attingit præmissas obiectiuas, vel in seipsis prout talibus, vel certè in conclusione obiectiua ab eis realiter indistincta; nemo enim est, qui alterutram harum tendentiam conclusioni denegat, qualis autem cunque admittatur ea sufficit, vt conclusio propriè, & simpliciter attingat obiectum præmissarum formalium iuxta dicta in Dial. lib. 8. cum de præcisionibus obiectiuis egimus. At fides, & scientia propositionem præuiam rei creditæ, aut scitæ non attingunt intrinsecè, & propriè: unde non est cur eam veluti obiectum formale propriè sumptum respiciant, vtvt conclusio velut tale obiectum præmissarum habeat. Quod si secundam rationem discriminis spectes, & ab omni reflexione etiam implicita conclusionis in præmissas suas præscindas, eamve, si mauius, contra quam omnes sentiunt, abnuas, dicendum nihilominus est, præmissas immediatè, & propriè mouere ad assensum conclusionis, & non tantum mediatè, siue mediis apprehensionibus, quas excitat. Huiusmodi autem genus motiouis propriè, & immediatè, quæ præmissis obiectiuis conuenit respectu conclusionis ad eas, aut nullo modo, aut strictè quidem, & intrinsecè non terminata multi putant sufficere, ad hoc, vt, licet sint obiectum formale extrinsecum conclusionis, propriè tamen sint eius motuum, exindeque obiectum formale. Nobis certè oppositum magis aridet: si enim non sunt propriè obiectum conclusionis (obiecti namque est terminare, non terminant autem vt supponitur propriè, & immediatè conclusionem) qui poterunt esse propriè eius obiectum motuum, siue formale? Sed de hoc alibi: modo permissa eà doctrinâ planum est, conditionem obiectiuiam, siue præuiam rei propositionem non esse obiectum formale, ac motuum, quoniam propriè, & immediatè non mouet, cum tamen præmissa ita moueat. Quod autem attinet ad obiectum materiale, eius à conditione obiectiua discretio est in aperto: nam conditio obiectiua obiecto formali, ac multo maximè materiali præluet, & ante vtrumque cognoscitur; materiale vero, nec prius seipso, nec prius formali cognoscitur.

CAPVT IV.

Aliqua aduersus predictam diuisionem obiecti formalis, & materialis difficultates.

31 QVod vetus illa, & ex Arist. quidem ipso lib. 2. physic. tex. 17. desumpta obiecti diuio in formale, & materiale magis clucescat, aliqua aduersus eam obiectiones struendæ, destruendæque. Prima esto, eius diuisionis membra inuicem includi, & indistincta esse, contra bonæ diuisionis leges; haud secus ac si viuens in animal, & hominem diuideretur. Assumptum probatur: quoniam idem potest esse obiectum formale, & materiale simul, & semel, vt aiunt: membra igitur superioris diuisionis inuicem inclusa, & indistincta sunt. Antecedens suadet primo: quia sanitas ex. c. est obiectum formale Phlebotomiæ quæ in illam refertur, & materiale respectu voluptatis, aut virtutis, in quas refertur. Rursus secundo: quoties à definitione ad definitum arguitur hunc in modum; omne animal rationale est homo; Petrus est animal rationale, ergo est homo; definitum est obiectum materiale, & definitio obiectum: sed definitio, & definitum vnum, idemque est: idem ergo est obiectum materiale, & formale. Præterea tertio: Deus vno simplicissimo actu essentia propter relationes diuinas, & has propter essentia amat, sic vt essentia, & relatio mutuo & vicissim sint obiectum formale & materiale: essentia obiectum formale relationis, quia relatio propter essentiam infinita bonitate absoluta præditam amatur: eademque essentia obiectum materiale relationis, quia propter relationem infinita bonitate notionali affectam amatur. Atque eadem ratione relatio est obiectum formale, & materiale essentia, ob quam ametur & in cuius amorem allicit. Et quidem hoc pacto sentit de essentia, & relatione P. Pet. Hurt. in manuscriptis Theologicis in primam p. eiusque q. 19. B. Thomæ.

32 Pro solutione huius difficultatis; præmitto primo diuisionem aliam esse realem, siue in membra realiter distincta, aliam solius rationis, siue in membra ratione tantum distincta; deinde vtramque aliam esse in membra, siue inferiora ex parte solius actus, seu formæ distincta, aliam vero in membra ex parte obiecti, seu materiæ distincta. Diuisio animalis v. c. in hominem, & belluam est realis; diuisio entis in vnum, verum, & bonum est solius rationis; Diuisio substantiæ in corpoream, & incorpoream, siue corpoream in cœlestem, & sublunarem est ex parte obiecti, siue materiæ; diuisio accidentis quinti prædicabilis in album & dulce, aut prædicabilis vt sit in genus, & speciem, quæ quoad subiectum obiectum-ve saltem realiter non distinguuntur, est quidem diuisio ex parte formæ, siue actus. Præmitto 2. obiectum materiale, & formale duo includere intrinsecè, scilicet obiectum, & actum, quo gratia sui, aut alterius attingitur, illud plerumque in recto, hunc in obliquo, siue, vt aliis terminis vtatur, illud semper vt quod, hunc vero vt quo.

33 Quæ cum ita sint, dico nullum obiectum formale esse, quod à materiali, vel ex parte obiecti siue rei, vel ex parte actus, seu formæ realiter, aut ratione non distinguatur. Ad primam probationem oppositam: Sanitas, quatenus obiectum formale phlebotomiæ, actum, quo propter se amatur, intrinsecè inuoluit, & quatenus materiale actum realiter distinctum quo in virtutem, aut voluptatem referatur includit: quocirca obiectum materiale, & formale in adducto euentu ex parte actus realiter distinguuntur.

N n 4 Adde,

Adde, sanitatem tum esse obiectum formale, & materiale contemplatione diuersorum, non vero respectu eiusdem, quod satis, superque est vt obiectum in communi legitime dispescant, quemadmodum vnum, verum, & bonum congruè diuiduntur ens in communi, siue, vt verius loquar, attributum entis, quia nimirum idem quidem non sunt respectu eiusdem, licet idem sint respectu diuersorum: quod enim est vnum, idem est verum, & quod verum idem bonum, & retrorsum; sed est verum respectu intellectus, non vero voluntatis: & comparatione huius est bonum, & non verum: ac tandem vnum contemplatione neutrius, sed tantum diuisionis aut multiplicitatis quam negat.

34 Ad secundam probationem contrariam. Definitio, quatenus obiectum formale in hypothesi allata, præmissas includit, definitum vero, quatenus materiale, assensum conclusionis: quamobrem obiectum formale ac materiale tum ex parte actus distinguuntur, cum præmissæ à conclusione, vel realiter, vel ratione distinguantur, prout discursus formalis, aut virtualis fuerit. Ad tertiam, ac postremam probationem contrariam. Admissa eius hypothesi; actus ille diuinæ voluntatis, quo essentia est obiectum formale, & materiale relationum, etsi realiter indiuisibilis sit, ratione tamen nostra diuiduus est in duas formalitates, quarum altera essentiam Dei propter se, altera vero eam propter relationes amat: si quidem per vnam, conuenit cum actu creato, qui in essentiam diuinam propter se feratur, altera vero cum actu creato, qui in eam propter relationes feratur: conuenientia autem eiusdem rei cum aliis realiter diuersis rem ita similem, ac conuenientem eo ipso ratione distingui, atque in diuersas formalitates secerni facit, vt visitur in animali quo belluis, & rationali, quo angelis similes sumus. Quapropter essentia, prout obiectum formale, vnam formalitatem diuini actus, & prout obiectum materiale, aliam claudit: idemque de relatione respectu essentiae dicendum. Proinde non sine aliqua distinctione rationis obiectum materiale, & formale in Deo, concurrunt. Verum de hoc pauca, non quod locus latus non sit, sed quod alienus, ac theologorum proprius.

35 Altera aduersus prædictam diuisionem obiectio, ac doctrinæ nuper traditæ impugnatio sit. Obiectum formale, & materiale non constituuntur per actus, sicut superior solutio supponit: igitur ex parte actus ambo non distinguuntur. Consequentia liquet: si quidem per id vnaquæque res distinguitur ab aliâ, per quod in se constituitur, & è conuerso, proinde si gemina illa obiecta non constituuntur per actus, nec per eos distinguuntur. Antecedens probatur: quoniam obiectum formale, quatenus tale, obicitur actui: sed actus non obicitur sibiipsum, si directus, & non reflexus sit: actus igitur directus obiectum formale non constituit. Deinde nec actus reflexus illud constituit. Tum quia, iuxta plures, nullus actus creatus reflexus esse potest, à qua doctrina quidquid sit de eius probabilitate præsens quaestio independens esse debet; tum etiam quia obiectum formale, homo v.g. directe opponitur actui: sed actus, esto reflexus permittatur, tamen directe sibi ipsi nunquam opponi potest, sed ad summum reflexe: nullus igitur actus etiam reflexus obiectum formale constituit. Quod verò obiectum formale, prout tale, obicitur actui, vel inde constat, quod actus in obiectum formale, & non materiale aliquando tendat: tunc autem non obicitur obiectum prout materiale: ergo prout obiectum formale.

36 Vnâ, aut alterâ instantiâ argumentum factum eleuo: primam ex relatione disquparantie desumo: sola

quantitas tricubita v.g. maior est bicubita, quando quantitas bicubita semetipsâ maior non est: at tamen quod quantitas tricubita bicubitam excedat, more reliquarum relationum prædicamentaliū ex bicubita coalescit, id quod multi etiam aduersariorum in confesso habent: quamuis igitur solares cognita obicitur actui, & actus sibiipsum non obicitur, adhuc actus rem in ratione obiecti formalis constituit. Alteram instantiam, ac priori similem desumo ex relatione dominij, quâ Deus supremus creaturarum Dominus est: solus enim Deus cuiusvis creaturæ supremus Dominus est, quando creatura quidem sibiipsum superiorem non dominatur; & tamen existentia creaturarum dominium Dei intrinsecè constituit, vt cum B. Thom. 1. p. quæst. 14. art. 15. id insinuante, contrariorum etiam multi profitentur.

37 Respondeo præcisè: obiectum formale non obicitur actui, penes omne id quod includit etiam in obliquo, & vt quo, sed solum penes id quod in recto, & vt quod includit: quare licet actus sibi ipsi non obicitur, poterit tamen obiectum formale constituere, atque esse de ratione illius, si nō in recto, & vt quod, at in obliquo, & vt quo. Quando vero actus tendere dicitur in obiectum formale, potius quam materiale, haud sensus est, cum tendere in omne constitutum obiecti formalis, sed duntaxat cum talis esse genij, vt rei quam extrinsecè denominat, potius rationem obiecti formalis, quâ materialis impertiat. Quod exemplo philosophico clarebit: anima ab Arist. 1. de anim. definitur, *actus corporis physici organici potentia vitam habentis*: hoc autem ita intelligendum non est, vt anima sit actus corporis physici, &c. penes omnia ea, quibus corpus tale constituitur: tum quia corpus constituitur in ratione vitam habentis per animam, & vt sentit B. Thom. 1. p. q. 78. art. 4. in ratione corporis; & tamen anima non est actus sui, nec seipsam informat: tum etiam quia corpus constituitur in ratione organici per organa & accidentia corporea, interna, & externa, ac sensibus obuiis, quorum tamen anima actus & forma non est: similiter ergo quando actus vitalis, cognitio nimirum, aut amor, dici consuevit attingere obiectum formale prout tale, id ita accipi non debet vt attingat obiectum formale penes omne id, quod includit, sed vt solum penes id quod in recto atque vt quod importat, eique denominationem illam extrinsecam obiecti formalis attribuat.

Tertia, ac postrema obiectio, necnon etiam superiorum confirmatio sit. Obiectum materiale, & formale distingui quoad actus, est inadæquate tantum ea distingui: at hoc non sufficit, vt ratione communem obiecti legitime diuidant: talis ergo diuisio reiicienda. Minor est in perspicuo: namque homo, & animal inadæquate distinguuntur; aliquid enim est in homine, quod est formaliter, & ratione nostra animal, ipsum nempe animal, & aliquid, quod non est formaliter animal scilicet rationale: nihilominus tamen viuens vt sic in hominē, & animal congrue non inducitur: inadæquate ergo distinctio inferiorum haud sufficit, vt ex rationem superiorem rectè ac legitime diuidant, ac secernant. Verū operosum non est, hanc obiectionem repellere, modo duplicem distinctionē inadæquatam, inuicem distinguamus: bifariam ergo conceptus aliquis ab alio inadæquate censetur distinctus: primò si alter ex toto in alio formaliter includatur; nihilque illius non aliū ingreditur, haud tamen retrorsum, & è conuerso: hæc autem distinctio inadæquate bonæ diuisionis leges violat, vt exemplo argumenti constat; propterea namque viuens in animal, & hominem incongruè diuiditur, quoniam animal, & homo ea inadæquate distinctione, vt

ut totum animal quoad omnes eius formalitates in homine formaliter claudatur, etsi è diverso totus homo in animali formaliter non reperiatur. Alia distinctio inadæquata est, ea munere cuius vnus conceptus aliquatenus parte, seu formalitate ab alio differt, & aliquatenus cum eo conuenit, neuter tamen totus in alium penetrat deue eius ratione formali est: atque hæc inadæquata distinctio inferiorum abunde est, vt ea rationem superiorem rectè, & contentaneè dispeſcant: nisi enim hoc pacto non distinguuntur cognitum, & amatum; & tamen rationem communem concreti intentionalis, & extrinseci rectè diuidunt: nisi etiam eo modo non distinguuntur album, & dulce; & nihilominus quale in communi sibi proximum optimè dissepant: mille alia, sed his similia. Porro obiectum formale, & materiale, quorum causa hæc exempla adducta sunt, & plura possent adduci, ita quidem distinguuntur inadæquate, vt re cognita, vel amata tenus conueniant, & actu tenus differant, tamen neutrum se toto, & quoad eius vtramque partem in alio claudatur, ac formaliter imbibatur: quare obrem hæc distinctio sufficit, vt obiectum in communi ambo optima ratione diuidant.

C A P V T V.

Varia species obiecti formalis, & materialis.

38 **O** Biectum formale subdiuiditur, in formale quod, & quo, seu, quod perinde est, in obiectum formale præcisè, & rationem formalem obiecti. Obiectum formale quod, est quod ratione sui, siue propter se secundo tamen attingitur. Obiectum formale quo est quod ratione sui, seu propter se primò attingitur: attingi autem propter se secundo est ita obiectum attingi, vt præsupponat aliud prædicatum ratione distinctum, beneficio cuius attingatur: attingi propter se primo est ita obiectum attingi, vt non præsupponat tale prædicatum, ratione cuius attingatur, sed potius ipsum sit ratio, qua attingantur alia. Ex. c. candor est obiectum formale quod meæ visionis, quia præsupponit rationem coloris, aut visibilis à se distinctam, & se priorem, ratione cuius videtur: visibilitas autem, vel color est obiectum formale quo, vel ratio formalis obiecti, quia aliud, quo videatur implicite, aut explicite minime præexigit, sed potius, vt videantur inferiorum colorum differentiæ, præexigitur. Porro aliud est colorem, aut visibile esse prius candore, aliud meam visionem coloris esse priorem visione candoris: illud prius tantum asserimus, & plane verissimum est; valet enim consequentia à candore ad colorem, & visibile; non autem retrorsum, & è conuerso, in qua irreciproca consequentia prioritas logica, qua de agitur, consistit: hoc posterius nequaquam firmamus, neque ad veritatem accedit; hæc enim mea visio candoris, & hæc eadem mea visio coloris mutuo conuertuntur, & ab altera ad alteram consequentia tenet. Caterum sicut color candore logicè prior est, ita visio coloris vt sic, & in abstracto sumpta visione candoris antiquior, priorve est, & horum vnum verum esse ex alterius veritate consequitur, neque præterea aliud ad nostram duplicis obiecti finitionem necessariū est.

39 Obiectum formale quo, siue ratio formalis obiecti, alia est ratio formalis obiecti vt res, & formalis ob-

iecti vt obiectum, siue quod perinde est, alia est ratio formalis sub qua, & alia formalis qua. Ratio formalis qua, siue obiecti vt res cuiusmodi est color explicite attingitur, ratio formalis sub qua, siue obiecti vt obiectum, qualis est visibilitas implicite duntaxat, non vero explicite attingitur. Hanc rationem discriminis attingit B. Tho. 1. p. q. 16. art. 3. ad 3. ibi enim ait cum intelligitur ens, non hoc ipso verum, siue intelligibile explicite intelligi. En eius verba: *Et est simile, sicut si comparemus intelligibile ad ens: non enim potest intelligi ens, quin ens sit intelligibile, sed tamen potest intelligi ens ita quod non intelligatur eius intelligibilitas: & similiter ens est verum: non tamen intelligendo ens intelligitur verum.* Rursus 2. ratio formalis sub qua, siue obiecti vt obiectum per ordinem ad actum vitalem quo attingi potest definitur, & explicatur; vt cognoscibilitas, seu scibilitas per ordinem ad cognitionem, & scientiam. Ratio formalis qua, siue obiecti vt res per ordinem ad alia prædicata longe diuersa, veluti homo per ordinem ad sensiones, & discursus. Ratio formalis qua siue obiecti vt res habet differentias reales, & physicas, quibus contrahitur, at ratio formalis sub qua, siue obiecti vt obiectum per differentias intentionales contrahi postulat: etenim qualitas vt passibilis, siue materialis est dicitur ratio formalis qua, siue obiecti vt res, vt vero sensibilibis est ratio formalis sub qua, siue obiecti vt obiectum: Alia autem sunt differentiæ qualitatis, vt passibilis est, & vt sensibilibis est; illa per odorem, sonum, colorem, &c. hæc per visibile, audibile, odorabile contrahitur: quæ omnia per quam acutè explicat Caiet. 1. part. quaest. 1. art. 3. parum ab initio.

40 Obiectum formale quod aliud est intrinsecum, siue proximum, quod intrinsecè, & immediatè actum vitalem terminat, eique obicitur, quales sunt præmissæ obiectuæ respectu formalium, aliud extrinsecum, siue remotum, ad quod solum mediatè, & extrinsecè actus vitalis terminatur, scilicet medio alio actu à quo originem ducat, veluti præmissæ obiectuæ respectu conclusionis formalis ad eas non nisi mediatè terminatæ. Porro circa hanc subdiuisionem illud dubitari potest, in quo differat obiectum formale quod extrinsecum à ratione formali obiecti: siquidem præexigitur vt necessarium ad hoc vt aliud ratione illius cognoscatur, in quo nos conceptum rationis formalis obiecti collocasse videmur.

Respondeo: si de ratione formali obiecti, vt obiectum est, siue de ratione formali sub qua sermo sit, obiectum formale quod extrinsecum ab ea tripliciter differt: primò quia obiectum formale quod extrinsecum per actum vitalem explicite attingitur: secundò quia per ordinem ad prædicta realia, & physica definitur: tertio quia per differentias physicas, & reales contrahi postulat, vt videre est in syllogismo quo ab homine ad eius definitionem arguitur, ac de Petro v. g. eò quod homo sit, esse animal rationale concluditur. At illis tribus ratio formalis destituitur vt ex dictis nuper constat. Sin autem sermo sit de ratione formali qua nuncupata, siue de ratione formali obiecti vt res est, sanè obiectum formale quod extrinsecum multifariam ab ea differt: primò quoniam ratio formalis qua cum obiecto formali quod, velut ratio superior cum inferiori comparatur, vt in colore respectu candoris visitur: at obiectum formale extrinsecum cum formali intrinseco non contèditur tanquam superius cum inferiori, vt cum arguitur ab vno inferiori & singulari ad aliud etià singulare, & ex eo quod Socrates sit homo, eum esse animal rationale, aut è diuerso colligitur: 2. quoniam cognitio obiecti formalis extrinseci multoties distincta est